

Савчин М. В. Суспільний інтерес як критерій обмеження прав людини та боротьба із пандемією коронавірусу / М. В. Савчин // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 5-22.

У статті проаналізовано, чому усталений порядок речей атакує не лише права людини, але й суспільний інтерес через суперечливий характер ухвалення управлінських рішень в Україні та деяких зарубіжних країнах. Розкрито основні юридичні механізми забезпечення боротьби з пандеміями, виходячи із міркувань суспільних інтересів як критерію обмеження прав людини. Визначено місце і роль суспільного інтересу у конституційному праві, суспільної необхідності у структурі принципу пропорційності, конституції у структурі подолання криз та конституційних засобів подолання пандемії коронавірусу крізь призму суспільного інтересу. Зроблено висновок, що основоположні права можуть обмежуватися на засадах суспільної необхідності, критерієм чого служить епідеміологічна безпека. При цьому не може мати місце посягання на сутнісний зміст на свободу пересування, свободу вибору роду занять, зокрема підприємницької діяльності, права на доступ до медичної допомоги. Під час застосування таких обмежувальних заходів у разі оголошення надзвичайного стану в Україні чи окремих місцевостях слід виходити із потенційної загрози невизначеному колу людей з боку носіїв хвороб. У субстантивному значенні суспільні інтереси виражаються у гарантованості доступу до матеріальних і духовних благ, які є надбанням усього суспільства. У співвідношенні між суспільним та публічним інтересом вбачаються відносини підзвітності та підконтрольності публічної влади суспільству. У процедурному значенні для застосування екстраординарних заходів захисту має існувати вагома підстава, ступінь істотності та значущості якої визначається у конкретному випадку (на локальному чи національному рівнях).

Голєв, О. Є. Пряма дія конституційних прав людини як антикризовий інструмент охорони та захисту прав людини в умовах пандемії COVID-19 / О. Є. Голєв // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 29-30.

Кризові процеси в Україні та світі, що пов'язані із тривалим поширенням COVID-19, формують нові виклики для світового співтовариства, чи не найскладнішим з яких є пошук балансу між необхідністю введення карантинних заходів, метою яких є забезпечення безпеки усіх і кожного, та окремими правами людини.

У сучасних умовах існує необхідність розробки антикризового інструменту, що допоможе захистити конституційні права та конституційний лад. Дієвим інструментом захисту конституційних прав людини можна визнати їх пряму дію, яка впливає зі статті 8 Конституції України. Тому метою цієї статті є розкриття значення і ролі прямої дії конституції в якості інструментарію подолання кризових явищ у світлі доктрини прав людини. У цій статті продовжено дослідження складових частин прямої дії конституційних прав, які мають практичний потенціал для підвищення рівня захисту прав людини. Зокрема, запропонований механізм забезпечення прямої дії конституційних прав може бути застосований під час розв'язання проблемних питань, які виникають під час пандемії COVID-19. Аргументовано, що дієвим інструментом захисту конституційних прав людини, особливо в кризові періоди, може стати пряма дія конституційних прав людини. Зроблено висновок, що пряма дія конституційних прав не допускає свавільного використання тексту Конституції органами державної влади, які можуть змінювати зміст конституційних категорій у спосіб, що надмірно обмежує конституційні права. У статті розглянуто можливість запровадження в Конституції особливого режиму епідеміологічної небезпеки, зміст якого відповідав би наявним викликам конституційним правам людини. Запропоновано ввести в доктрину конституційного права поняття «конституційний сценарій». Під ним слід розуміти передбачену приписами Конституції системно організовану процедуру прийняття рішень, наслідками яких є обмеження конституційних прав особи задля відвернення нагальних критичних загроз. Видами конституційного сценарію є воєнний стан, надзвичайний стан і стан епідеміологічної небезпеки.

Бурченко, Ю. В. Недоліки у протоколах за порушення статті 44-3 КУпАП / Ю. В. Бурченко // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 31-36.

Дослідження присвячене вивченню недоліків у протоколах за порушення статті 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відмічено, що не так давно державні органи влади внесли зміни до вже наявних та затвердили ряд нових законодавчих актів, спрямованих на запобігання поширенню інфекційних хвороб. У зв'язку із цим уповноважені державні органи на складання протоколів почали допускати помилки. Наведено статистику відповідно до якої Національною поліцією України, складено понад 6000 адміністративних протоколів про порушення карантинних заходів. Автор статті здійснив комплексний аналіз судових рішень і поділив недоліки за порушення статті 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення на такі види: 1) відсутність складу правопорушення; 2) повернення адміністративних матеріалів на доопрацювання; 3) притягнення до відповідальності за порушення статті 44-3 КУпАП. Автор статті навів статистику невідповідності складених протоколів за порушення статті 44-3 Кодексу України про адміністративні

правопорушення законодавству України. У статті відмічено, що суди часто відправляють постанови до органів, які їх склали для належного оформлення, але тут виникає правова колізія, бо відповідно до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, стосовно якої його складено. Особливу увагу автор звертає на порядок оформлення матеріалів уповноваженими державними органами за порушення санітарного законодавства, які регламентуються Інструкціями відповідних державних органів. Зроблено висновок, що основними причинами закриття проваджень у справах за порушення статті Кодексу України про адміністративні правопорушення є те, що у протоколах, які знаходяться у судах, не відмічено, які саме нормативні акти недотримались особою та в чому суть правопорушень, помилки в протоколах, а саме відсутня інформація, яка повинна міститись у протоколі, неправильно визначений суб'єкт правопорушення, неправильно вказана інформація про суб'єкта правопорушення, не зібрано достатньої кількості доказів, не вказана інформація про свідків. Автор статті пропонує на законодавчому рівні розробити Методичні рекомендації під час складання протоколів за порушення статті Кодексу України про адміністративні правопорушення для того, щоб правоохоронна та судова системи діяли злагоджено.

Максименко О. Дитина як спеціальний суб'єкт адміністративного права у процесі реалізації ювенальної політики України / О. Максименко // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 37-44.

У статті розглянуто поняття адміністративного права України, проаналізовано наукові підходи до суб'єктів адміністративного права України. Охарактеризовано дитину як фізичну особу, яка не досягла 18 років. Наголошено на здатності дитини самостійно відповідати за свої протиправні вчинки після досягнення 16-річного віку. Згідно зі статтею 13 КУпАП України, до осіб віком 16–18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються відповідні заходи впливу, передбачені статтею 24-1 КУпАП: 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого; 2) попередження; 3) догана або суворя догана; 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їхньою згодою, а також окремим громадянам на їхнє прохання. Зазначено, що розбудова ювенальної політики в Україні вимагає від органів державної влади запровадження новітніх способів задоволення інтересів дітей з обов'язковим урахуванням забезпечення їхніх найкращих інтересів. Досліджено особливості дитини як спеціального суб'єкта адміністративного права в процесі реалізації ювенальної політики України. Доведено, що обов'язковою умовою визнання фізичної особи суб'єктом адміністративного права є наявність у неї елементів адміністративної правосуб'єктності. У адміністративному праві України варто розглядати правосуб'єктність із елементами правоздатності, дієздатності та деліктоздатності. Автором визначено основи ювенальної політики України та правового статусу дитини в адміністративному праві. Проаналізовано зміст Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року. Визначено недоліки адміністративного законодавства щодо захисту прав дитини та розглянуто пропозиції з його удосконалення. Аргументоване авторське визначення дитини як спеціального суб'єкта адміністративного права України в процесі реалізації ювенальної політики. Визначено, що дитина є суб'єктом адміністративного права як фізична осудна особа, яка є носієм прав і обов'язків перед державою, а також до неї як до громадянина держава має низку прав та обов'язків.

Маслова, А. Б. Ефективність діяльності суб'єктів публічного адміністрування: адміністративно-правовий вимір / А. Б. Маслова // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 45-54.

У статті здійснено спробу здійснити адміністративно-правовий вимір ефективності діяльності суб'єктів публічного адміністрування. На підставі узагальненого огляду та контекстуального аналізу окремих вищенаведених думок на природу ефективності публічного адміністрування встановлено, що загалом у фокусі уваги дослідників перебуває соціально-економічний вимір результативності діяльності публічної адміністрації із відповідними показниками економічного та суспільного характеру (майновий стан, рівень прибутку, фінансове становище, рівень безробіття, умови праці, якість адміністративних послуг та їх відповідність суспільним потребам тощо). Визначивши правильність спрямування векторів дослідження природи публічної адміністрації на задоволеність інтересів людини та суспільства, відзначено, що вибраний у межах цього дослідження адміністративно-правовий ракурс вивчення порушеної проблематики зумовлює необхідність пошуку правових аспектів ефективності діяльності суб'єктів публічного адміністрування, зміст яких так само має охоплюватися потребами конкретної людини зокрема або суспільства загалом, але при цьому має відбивати рівень відповідності функціонування владних суб'єктів закріпленим у законодавстві правам та свободам особи у публічній сфері. Доведено, що ефективність публічного адміністрування має комплексний та багатогранний характер, контексти якого можуть мати економічний, безпековий, соціальний, психологічний, екологічний, правовий та інші ефекти. Зауважено, що адміністративно-правовий аспект ефективності публічного адміністрування дає змогу оцінити діяльність відповідних

суб'єктів з точки зору їх здатності створити достатні умови для якомога повнішої реалізації приватною особою свого адміністративно-правового статусу у публічній сфері, наприклад, за рахунок високої якості адміністративних послуг, їх доступності, оптимальності організаційних умов відповідних адміністративних процедур, якості підзаконної нормотворчої діяльності та інших факторів.

Федчишин С. А. Дипломатичні ранги як спеціальні звання дипломатичних службовців / С. А. Федчишин // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 55-66.

Стаття присвячена дослідженню дипломатичних рангів, які встановлені законодавством України про дипломатичну службу, їх значення, особливостей присвоєння та позбавлення. Підкреслено, що дипломатичні ранги не лише відображають місце дипломатичного службовця у службовій ієрархії (у поєднанні із дипломатичною посадою), свідчать про відповідний рівень професійної компетентності у сфері зовнішньополітичної діяльності, а й можуть позитивно впливати на мотивацію дипломатичних службовців, певним чином відзначаються на рівні оплати праці дипломатичних службовців, використовуються серед заходів їх заохочення тощо. Автор підкреслює, що одними із сутнісних ознак дипломатичного рангу є суб'єкти, яким вони присвоюються. Вказано на неузгодженість законодавства України у частині регулювання суб'єктів, яким присвоюються дипломатичні ранги: з одного боку, норми-дефініції, яка закріплює поняття «дипломатичний ранг» та вказує, що такі ранги присвоюються дипломатичним службовцям (ч. 1 ст. 24 Закону України «Про дипломатичну службу»), а з іншого – норм цього Закону України (ч. 6 ст. 22, ч. 3 та 5 ст. 25) та Указу Президента України «Про Перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів», які передбачають присвоєння дипломатичних рангів і деяким іншим особам, котрі не обіймають дипломатичних посад. Запропоновано усунути таку неузгодженість шляхом внесення змін до Закону України «Про дипломатичну службу». На думку автора, недоліком сучасного стану регулювання є відсутність спеціального підзаконного нормативно-правового акта, який би систематизував норми, що регулюють порядок присвоєння та позбавлення дипломатичних рангів, забезпечував його детальне регулювання. Запропоновано: по-перше, у Законі «Про дипломатичну службу» передбачити право Президента України визначати порядок присвоєння та позбавлення дипломатичних рангів; по-друге, детально врегулювати порядок присвоєння та позбавлення дипломатичних рангів на рівні Указу Президента України. Це можна зробити шляхом внесення змін до Указу Президента України «Про Перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів».

Банчук-Петросова О. В. Міжнародні механізми захисту прав та особливості їх застосування в умовах карантину / О. В. Банчук-Петросова // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 67-72.

У статті розглянуто міжнародні механізми захисту прав та особливості їх застосування умовах карантину. З'ясовано, що карантинні обмеження створюють певні перешкоди на шляху користування правами і свободами встановленими відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Встановлено, що деякі уряди недобросовісно використовують кризу Covid-19 як підставу для обмеження прав та свобод більшою мірою, ніж того потребують заходи профілактики. Встановлено, що пандемія COVID-19 дає цілком законні підстави для прийняття радикальних заходів державами-членами з метою захисту здоров'я населення. Ці заходи можуть обмежувати права та свободи людини, закріплені в конституціях держав-членів, а також у міжнародних та європейських документах з прав людини, таких як: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Конвенції МОП, Європейська соціальна хартія. Проте вони мають відповідати низці вимог. Обґрунтовано, що повага до всіх прав людини повинна залишатися в основі боротьби з пандемією та підтримки глобального відновлення та потреби подолати важкий вплив кризи на економічні та соціальні права. Covid-19 не повинен використовуватися як привід для обмеження демократичного та громадянського простору, дотримання верховенства права та міжнародних зобов'язань, а також обмеження свободи висловлювання, свободи преси та доступу до інформації в Інтернеті та офлайн. Обмежувальні профілактичні заходи, спрямовані та протидію поширення епідемії, не слід використовувати для обмеження роботи правозахисників, журналістів, ЗМІ працівників та організацій громадянського суспільства. Проілюстровано, як карантин вплинув на діяльність ЄСПЛ. Наведено декілька розглянутих ЄСПЛ справ, пов'язаних з епідеміологічною кризою COVID-19. Акцентується увага на тому, що в умовах запровадження урядами багатьох держав карантинних обмежень важливого значення набувають міжнародні механізми захисту прав людини. Адже, на жаль, далеко не завжди держави дотримуються усіх вимог та принципів запровадження обмежувальних заходів, посягаючи при цьому на основні права та свободи людини.

Грабович, Т. А. Сутність міжнародно-правової відповідальності держави як політико-правової цінності / Т. А. Грабович // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 73-79.

Стаття присвячена висвітленню сутності міжнародно-правової відповідальності держави як політико-правової цінності на підставі аналізу доктринальних джерел та практики міжнародних органів. Визначено, що ідея, що лежить в основі міжнародно-правової відповідальності, гарантує нормативність міжнародного права та відводить положенням про відповідальність держави одне із центральних місць у міжнародному праві. Обґрунтовано, що суверенітет держави та її незалежність у зовнішніх зносинах не може надавати необмежену свободу дій у міжнародному спілкуванні, цілковиту незалежність від інших держав світу та абсолютну ізоляцію на міжнародній арені. Наведено різні позиції щодо визначення правовідносин, які виникають у результаті міжнародно-протиправного діяння. Встановлено, що наслідки міжнародно-протиправних діянь не можуть обмежуватися відшкодуванням або «санкціями»; що правовідносини, які виникають у результаті міжнародно-протиправного діяння, не обмежуються відносинами між державою, що вчинила протиправне діяння, і державою, яка безпосередньо постраждала, а поширюються також на інших суб'єктів міжнародного права. Визначено, що розуміння міжнародної відповідальності держави зазнало кардинальних змін у результаті еволюції самого міжнародного права. Окреслено роль КМП ООН у виробленні норм про міжнародно-правову відповідальність держав та значення Статей про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р. для практики держав та міжнародної судової практики, зокрема для Міжнародного Суду ООН; Міжнародного трибуналу з морського права; міжнародних арбітражних трибуналів тощо. Встановлено, що труднощі в досягненні консенсусу щодо основних аспектів міжнародної відповідальності держав свідчать про наявність багатьох суттєвих невизначеностей, що характерні для цієї сфери міжнародного права та потребують свого подальшого ґрунтовного вивчення.

Коруц У. З. Запобігання та протидія пропаганді війни та інформаційним загрозам в Україні / У. З. Коруц // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 80-87.

У статті обґрунтовано, що Україна фактично знаходиться у стані інформаційної війни, оскільки постійно є об'єктом інформаційної агресії, пропаганди (навіть невійськового, але негативного соціально-економічного та суспільно-політичного характеру) та тиску в усіх сферах суспільних відносин з боку Росії. Саме тому в таких умовах розроблення та одночасна апробація механізмів і засобів протидії такі пропаганді відзначатимуть їх ефективність/неефективність. Це створюватиме новий інструментарій протидії російській агресії, який за умови відповідного рівня узагальнення та уніфікації можна перетворювати на алгоритм протидії інформаційним загрозам, у тому числі інформаційній війні, та відобразити на рівні міжнародно-правових актів. Автор концентрує увагу на необхідності прийняття єдиного законодавчого акта у сфері протидії інформаційним загрозам України, протидії та переслідування пропаганди війни та забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Цей закон повинен увібрати в себе основні принципи, в тому числі міжнародно-правові, щодо реалізації інформаційної безпеки, мінімізації військових та інших загроз у частині протидії пропаганди війни та будь-якої дискримінації у відношенні до української держави, українського народу тощо. Наголошено, що сучасний тренд у сфері державної політики забезпечення правового закріплення міжнародних механізмів протидії та кримінального переслідування за злочини у сфері пропаганди війни повинен зміщуватися не лише в бік ратифікації, приєднання та імплементації окремих норм і положень в національне законодавство, а розроблення власних дієвих інструментів такої протидії. Обґрунтовано важливість запровадження таких механізмів, які сприятимуть підвищенню рівня організаційної забезпеченості процесів протидії війни, оптимізуватимуть динаміку процесу протидії та координацію зусиль різних органів державної влади, чия владно-управлінська діяльність спрямована не лише на кримінальне переслідування, але і на створення засад попередження пропаганди війни, моніторинг випадків її появи в інформаційному просторі та захист його від негативних наслідків зовнішньої агресії. Той факт, що сучасний КК України визначає пропаганду війни як кримінальне правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, дає всі підстави стверджувати про можливість розробки нової родової сукупності злочинів у сфері інформаційної та гібридної війни, оскільки сьогодні пропаганда війн все частіше розглядається саме як елемент останньої, особливо враховуючи практичний характер окремих проявів такої війни з боку РФ по відношенню до України, який має сучасні негативні наслідки для міжнародного правопорядку та регіональної безпеки у Східній Європі. Правове закріплення будь-яких механізмів, заходів, засобів міжнародно-правової відповідальності чи заходів протидії пропаганди війни обов'язково повинно мати відповідний супровід на рівні національного законодавства. Ефективність лише міжнародно-правового переслідування буде недостатньою без наявності легальних підстав застосування до особи, що скоїла злочин у вигляді пропаганди війни, заходів державного примусу в межах кримінального переслідування та притягнення до кримінальної відповідальності. Лише це характеризуватиме ефективність системи протидії таким злочинам.

Ходаківська Д. М. Внутрішнє право міжнародних організацій / Д. М. Ходаківська // Публічне право. – 2020. – № 2 – С. 88-98.

Стаття присвячена з'ясуванню особливостей внутрішнього права міжнародних організацій і його співвідношення з міжнародним правом. Доводиться, що, хоча міжнародні організації в сучасному розумінні з'являються ще в 1919 р., питання їхнього «внутрішнього життя» протягом тривалого часу були позбавлені власного комплексу норм і регулювалися національним правом, колізійними прив'язками міжнародного приватного права та загальними принципами права. Подальше визнання необхідності існування внутрішнього права міжнародних організацій привело до формування двох протилежних позицій щодо його природи: як нового окремого правопорядку (*sui generis*) і як частини міжнародного права, хоч і відносно самостійної. У статті критично розглядаються обидві позиції та наводяться аргументи, що викликають сумніви в можливості рішуче схилитися до будь-якої з цих позицій. Зроблено висновок про неможливість однозначно визначити природу внутрішнього права міжнародних організацій, адже, з одного боку, основою внутрішнього права будь-якої міжнародної організації є міжнародний договір – установчий акт міжнародної організації, а з іншого боку, наявна істотна невідповідність між суб'єктами й джерелами міжнародного права та внутрішнього права міжнародних організацій. Окрема увага приділена спробі визначити перелік джерел внутрішнього права міжнародних організацій на підставі наукових праць і роботи Комісії міжнародного права ООН: 1) установчий акт міжнародної організації; 2) ухвалені організацією акти, зокрема рішення та резолюції; 3) усталена практика організації; 4) укладені організацією угоди з третіми сторонами; 5) обов'язкові для організації судові чи арбітражні рішення. Окремо розглядається кожне з названих джерел.

Подкопаєв, С. В. Якість кримінального процесуального закону як умова результативної та ефективної діяльності прокурора / С. В. Подкопаєв // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 99-105.

У статті розглядаються питання якості Кримінального процесуального кодексу України як нормативної основи діяльності прокурорів. Звертається увага на те, що недоліки законодавства безпосередньо і негативно впливають на результативність та ефективність діяльності прокурорів та прокуратури загалом, попри всі добросовісні намагання правозастосувача (тобто конкретного прокурора, органу прокуратури) забезпечити належне виконання професійних обов'язків чи реалізувати відповідну компетенцію. Наголошується на необхідності забезпечення чіткості, зрозумілості та достатності законодавчих приписів з огляду на спеціально-дозвільний тип правового регулювання діяльності державних органів, який забороняє все, крім дозволеного законом. В іншому разі можливе виникнення ситуацій, за яких фактично досягти соціально бажаних результатів для державного органу неможливо саме в результаті недосконалості правового регулювання його діяльності. Формуються пропозиції щодо вдосконалення законодавства з огляду не лише на необхідність попередити ризик непропорційного втручання в права та законні інтереси учасників кримінального провадження, але й насамперед як чинника, що впливає на діяльність прокурорів – суб'єктів забезпечення «ефективності кримінального судочинства», як про це згадується у п. 1 Рекомендації R (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя. У цьому сенсі йдеться про необхідність приведення змісту КПК України відповідно до положень ст. 1311 Конституції України та про необхідність доопрацювання змісту п. 2 цієї статті Конституції. Крім того, про необхідність наділення прокурора правом відстороняти слідчого від здійснення досудового розслідування за наявності відповідних підстав для цього, передбачених КПК України, у разі неефективного досудового розслідування або за умови допущення ним порушень закону, а також правом ініціювати питання про притягнення його до дисциплінарної відповідальності та інше.

Роскошна Н. Г. Медіація у рамках угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим / Н. Г. Роскошна // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 106-112.

У цій статті аналізується такий альтернативний спосіб вирішення спорів, як медіація, що розглядається у рамках угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Автор досліджує впровадження медіації у кримінальний процес України і наводить актуальність запровадження цього альтернативного способу вирішення спору у законодавство України. Спираючись на міжнародно-правову практику, а також на сучасний стан української правової системи автор доходить висновку про необхідність такого запровадження. Також у статті аналізується вибраний українськими законодавцями шлях до запровадження цього альтернативного способу вирішення спорів у кримінальний процес на базі наявного законопроекту «Про медіацію». Разом із тим автор наводить питання, які не регулюються ні законопроектом, ні наявним Кримінальним процесуальним кодексом України, на які потрібно звернути увагу. У статті аналізуються вимоги до медіатора, які, на думку автора, повинні бути більш жорсткими, вбачаючи специфіку медіації саме у кримінальному процесі, а також порушуються питання про доступ до цієї послуги незахищених верств населення, які неспроможні заплатити кошти медіатору. Особлива увага звертається саме на безпечність процесу медіації, тому що саме від цього залежить сприйняття суспільством такого нововведення. На думку автора, це одне з ключових питань, яке треба обговорювати і яке повинне регулюватись на законодавчому рівні. Основне питання, яке

порушує автор, – доцільність впровадження медіації у рамках наявної у Кримінальному процесуальному кодексі України процедури, а саме угод про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, аналізується логіка законодавця та доцільність саме такого шляху впровадження. Розглядається філософсько-правовий аспект вбудовування медіації в інститут угод про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, оскільки важливо, щоб медіація не втрачала жодних якостей, елементів і принципів, які її характеризують. На підставі проаналізованого законодавства та нового законопроекту «Про медіацію» автор статті робить висновки стосовно порушених у статті питань.

Николайчук, Л. М. Сурогатне материнство: суть, проблеми та правове регулювання / Л. М. Николайчук, Н. М. Купчак, Б. Р. Срібна // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 113-120.

У статті викладено теоретичні та практичні проблеми правового регулювання. Зокрема, дається загальна характеристика сім'ї та її аналіз; поняття «сурогатна матір». Вказано про Україну як одну із держав, у якій дозволене сурогатне материнство, та названо нормативно-правові акти. А також здійснено посилання на статтю 123 Сімейного кодексу України та розкрито її суть з цього приводу. Звернуто увагу на недолік щодо специфічності договору про сурогатне материнство. У матеріалах статті зазначена можливість доступу до інформації про наявність сурогатних агентств саме в Україні. Згадано перший офіційний договір про сурогатне материнство та про один з перших випадків сурогатного материнства у Сполучених Штатах Америки, а саме «Справа немовляти М.». Крім цього, викладено зміст двох типів сурогатного материнства та вказано на ту форму, яку використовує Україна (гестаційну форму). Подано дані про фактори зниження рівня процесу усиновлення, що призводить до сурогатного материнства. Зазначено, що багато сімейних пар із США та інших країн вдаються до пошуку сурогатних матерів в Україні у зв'язку з доступною ціною. У статті здійснено дослідження проблем, котрі виникають не тільки в теорії, а й на практиці реалізації допоміжних репродуктивних технологій – сурогатного материнства. А також законодавче регулювання таких правовідносин та необхідність прийняття нового міжнародного законодавства для подолання цих проблем. У публікації звернуто увагу на економічні аспекти, етичні питання, відображено сформульовану пропозицію щодо вдосконалення законодавства про сурогатне материнство. Наголошено на відсутності детального міжнародного регулювання, яке справді ускладнює та затримує процес застосування методів допоміжних репродуктивних технологій – сурогатного материнства в тих країнах, де воно є законним, зокрема в Україні. Вказано на певні ризики, перспективи та важливість значення «Міжнародної конвенції про сурогатне материнство». Відзначено, що держави повинні працювати в унісон, створюючи докладний протокол у цілях забезпечення продуктивності та захисту всіх сторін. Підкреслено важливість удосконалення й українського законодавства: прийняття законів України, які би спростили та систематизували процедуру здійснення сурогатного материнства. Наведено приклади проєктів українських законів «Про допоміжні репродуктивні технології» і про «Допоміжне материнство».

Гулик, А. Г. Поняття оптимізації цивільного судочинства: огляд концептуальних підходів / А. Г. Гулик // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 121-127.

Стаття присвячена вивченню основних наукових підходів до визначення поняття «оптимізація цивільного судочинства». Автор зазначає, що оптимізація ще не входить у понятійно-категоріальний апарат науки цивільного процесуального права. З одного боку, це цілком зрозуміло, враховуючи універсальність даного поняття, можливість його використання для осмислення процесів, що далеко виходять за межі правового регулювання. З іншого – вічні реформи судової влади та процесуального законодавства зумовлюють необхідність їх осмислення і оцінки ефективності, значний інтерес до засобів, способів і методів оптимізації і вдосконалення цивільної процесуальної діяльності. Обґрунтовується, що використання категорії «оптимізація» передбачає розкриття її сутності та змісту, в тому числі крізь призму аналізу в цілому правосуддя у цивільних справах або окремих стадій та інститутів громадянського процесуального права. Доводиться теза, що категорія «оптимізація» із самого початку не властива правовій науці. Незважаючи на свою неправову природу, категорія «оптимізація» знаходить застосування як методологічний інструментарій пізнання правовідносин. У роботі аргументується, що цивілістична наука порівняно недавно стала оперувати поняттям «оптимізація». Найчастіше дослідники не дають самого визначення оптимізації, вважаючи це зайвим у силу зрозумілості даної категорії або з яких-небудь інших причин. Нерідко оптимізація зв'язується з раціоналізацією судових процедур, що приводить авторів до визначення основних напрямів вдосконалення цивільного процесуального законодавства. Головне, що об'єднує всі авторські позиції, – необхідність змін. А засоби досягнення можуть бути дуже різними, від спрощення процесуальних правил, більш стислих термінів здійснення цивільних процесуальних дій до введення нових процесуальних конструкцій. Автор пропонує аналізувати проблему оптимізації в контексті визначення факторів, що сприяють усуненню або зменшенню процесуальної недостатності або надмірності при поставлених цілях і завданнях цивільного судочинства. У зв'язку із цим оптимізація може бути представлена як процес створення таких судових процедур, що сприяють збереженню

ресурсів учасників процесу і суду, а також формуванню для них очікуваного і зручного стану системи цивільного судочинства, при одночасному забезпеченні досягнення поставлених завдань і гарантій здійснення цивільної процесуальної діяльності.

Батанов, О. Еволюція конституційної юстиції в Україні та цінності конституціоналізму (рецензія на монографію доктора юридичних наук, професора М.В. Савчина «Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005–2020» 1) / О. Батанов // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 128-131.

Бутирська, І. Загальні принципи права: природно-правовий та позитивістський підходи до їх розуміння / І. Бутирська // Публічне право. – 2020. – № 2. – С. 132-133